



Arkeologi & Byggnadsvård  
Maria Norrman  
2021-06-21  
Diarienummer: VGM 3.5.1-2021-10  
Lst 431-9498-2021

Länsstyrelsen, Kulturmiljöenheten,  
att. Andreas Aman

## **PM avseende arkeologisk utredning steg 1 inför detaljplan inom fastigheterna Älvstorp 1:45 och del av Älvstorp 1:74, Tidaholms kommun**

**Uppdragsnummer:** 202100605  
**Tidpunkt för utredningen:** 2021-06-09

### **Bakgrund**

Inför Tidaholms kommuns fortsatta arbete med detaljplan för bostadsbebyggelse inom fastigheterna Älvstorp 1:45 och del av Älvstorp 1:74, Ekedalen, Tidaholm har Västergötlands museum utfört en arkeologisk utredning steg 1. Det aktuella utredningsområdet ligger i norra delen av tätorten och öster om landsvägen genom Ekedalen. Området är ca 21 500 m<sup>2</sup> stort.

Utförande har skett i enlighet med Länsstyrelsens förfrågningsunderlag. Inledande arkiv- och kartstudier såsom Fornsök och historiska kartor vid Lantmäteriet har utförts. Därefter har fältinventering genomförts med målsättning att eventuellt nyupptäckta fornlämningar preliminärt ska avgränsas. Bebyggelse-lämningar, hålvägar samt skogliga lämningar som exv. kolningsgropar bedömdes i undersökningsplanen möjligen kunna förväntas. Status för alla lämningar ska föreslås och bedömas efter RAÄ:s vägledning och lämningstypslista.

Ekedalen är beläget i östsluttning nedan platåberget Varvsberget i väst. Utredningsområdet utgörs av ett flackt eller svagt åt öst sluttande terrängområde. I västra delen är tre ianspråktagna tomter med villabebyggelse. Hela området är lövskogsbeväxt med endast en mindre del öppen mark i den sydvästra delen. Genom området går några stigar. Jordarterna utgörs i huvudsak av isälvs sediment och i den sydöstra delen sandig morän.

Vid foten av Varvsberget, väst om Ekedalen, är en rik fornlämningsmiljö med flera gravar (gravfält, gånggrifter, högar, stensättningar), hällristningslokal samt hålvägar spridda i landskapet. Förhistoriska eller senare tiders fornlämningar och bebyggelseplatser saknas helt inom utredningsområdet. Ekedalens samhälle växer fram i samband med att kalkbrytningen i området tar fart under andra halvan av 1800-talet. Övertorps kalkbrott är beläget intill och norr om samhället och Ödegårdens kalkbrott är beläget söder om samhället.

## **Sammanfattning av undersökningsresultaten, nya kulturhistoriska lämningar**

Häradsekonomiska kartan från 1877-82 redovisar skogsmark inom hela området. I den sydvästra delen finns en backstuga markerad. På samma karta redovisas kalkbrotten som finns i området. Under samma period dras järnväg fram till brotten. Denna passerar genom Ekedalen mellan Tidaholm och Svensbro och har stickspår till brotten. Den Ekonomiska kartan från 1960 redovisar även den, skogsmark inom hela området. Backstugan finns fortfarande kvar.

### **Nypåträffade lämningar och förslag till AU2**

Utredningens syfte har varit att påvisa ej tidigare kända fornlämningar och övriga kulturhistoriska lämningar inom området och bedöma dessa avseende fornlämningsstatus samt om behov finns ge förslag till områden för arkeologisk utredning steg 2. I skogsmarken har goda förhållanden rått vid inventeringen, förutom bitvis tät vegetation

Den yngre bebyggelseplatsen, backstugan, har registrerats i Fornsök som L2021:3381. Inga synliga lämningar ovan mark påträffades i området för denna. Den antikvariska statusen är satt till; ingen antikvarisk bedömning - förstörd. Den del av banvallen för den nu borttagna järnvägen har registrerats i sina synliga delar som L2021:3380. Den antikvariska statusen är satt till; övrig kulturhistorisk lämning. Vaghållningsstenen L1961:8368 (fornlämning) har inte återfunnits på platsen. Här är en anlagd GC-väg. Antikvarisk bedömning har ändrats till; ingen antikvarisk bedömning - förstörd.

Registreringar i Fornsök har ännu inte godkänts av Länsstyrelsen. Västergötlands museum bedömer att ingen ytterligare antikvarisk åtgärd krävs för ovanstående platser och lämningar. Inga områden aktuella för arkeologisk utredning steg 2 föreslås.

Det preliminära resultatet redovisas nedan i kartmaterial. Observera att den numrering över nya observationer som finns i kartorna är arbetsID som kan komma att ändras när lämningarna godkänts av Länsstyrelsen. Kartor kan innehålla ännu inte rättade data. Slutgiltiga lämningsnummer förs in i färdig rapport.

### **Konsekvens och förslag till fortsatta åtgärder**

Västergötlands museums bedömning är att inga ytterligare antikvariska åtgärder krävs. Berört område kan ur kulturmiljösynpunkt tas i anspråk för föreslaget ändamål.

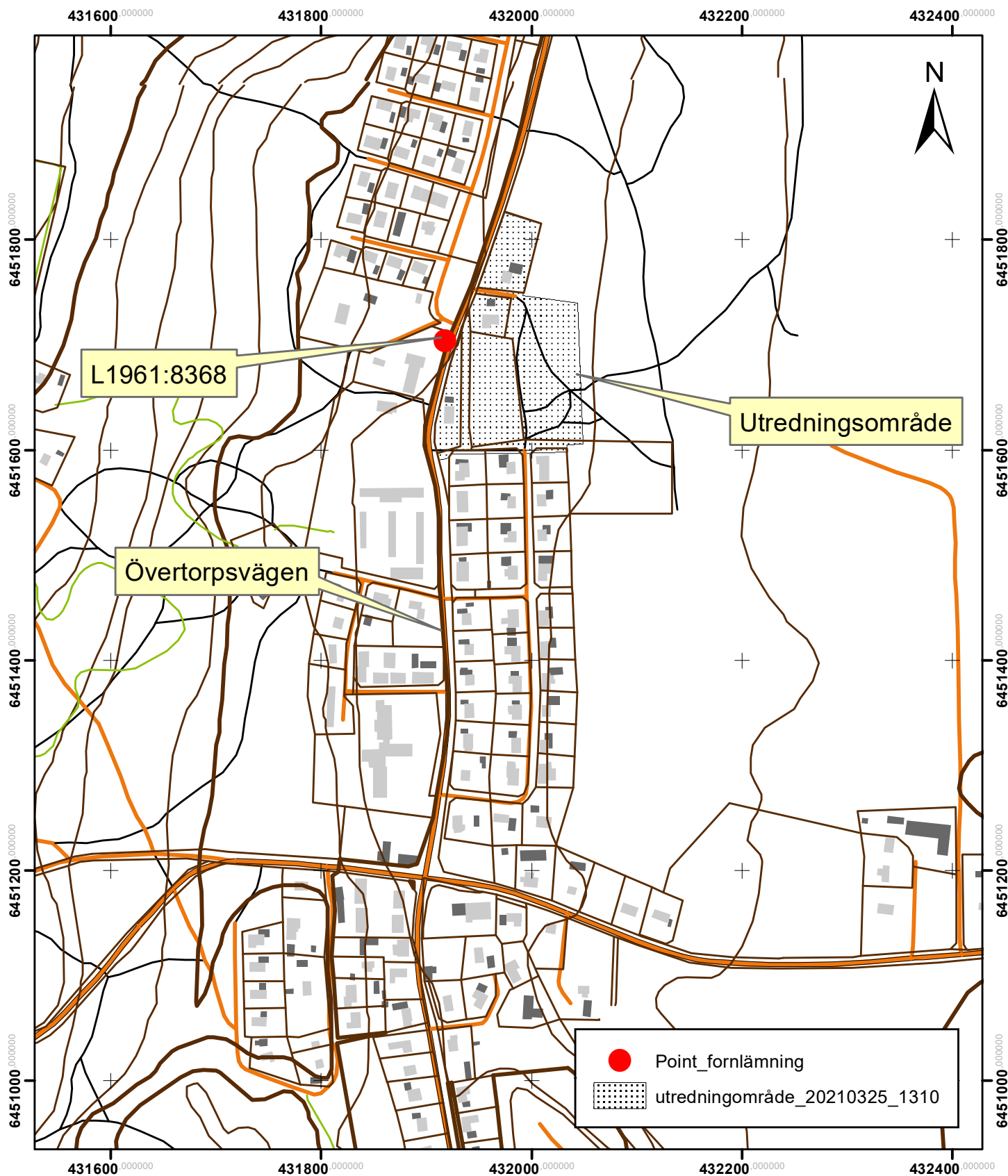
Skara i juni 2021

Maria Norrman

**Bifogas:** Bilaga 1, Översiktskarta  
Bilaga 2, Detaljplan

Älvstorp 1:45, del av Älvstorp 1:74, Ekedalen, Tidaholms kn  
Arkeologisk utredning steg 1, inför detaljplan

Översiktsplan, skala 1:5000 (A4)



Älvstorp 1:45, del av Älvstorp 1:74, Ekedalen, Tidaholms kn  
Arkeologisk utredning steg 1, inför detaljplan

Detaljplan, skala 1:2000 (A4)

